

ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΑΝΕΜΟΥ (Σεπτέμβριος 2009)

Συγγραφέας: ΒΑΣΩ ΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

Με την πρόσφατη πυρκαγιά των δασών της Ανατολικής Αττικής ανακαλέσαμε στη μνήμη τις πυρκαγιές της Ηλείας και άλλων περιοχών της ηπειρωτικής και νησιωτικής χώρας. Διαπιστώσαμε για ακόμα μία φορά πως είμαστε θεατές στο ίδιο έργο. Οι κοινότοπες εκφράσεις των ζωντανών τηλεοπτικών συνδέσεων, όπως ο «πύρινος εφιάλτης», «η πορεία του ανέμου», «οικολογική καταστροφή», «κίνδυνος», «απειλή» κ.ά. αδυνατούν συχνά να εκφράσουν το μέγεθος της λύπης που βιώνει η πλειονότητα των πολιτών.

Όπως επίσης, τα όποια ποσοτικά στατιστικά στοιχεία και οι τυπολογίες αδυνατούν να αποδώσουν τις ποιοτικές εκείνες παραμέτρους που σχετίζονται με την άμεση και την έμμεση θυματοποίηση των πολιτών. Ως άμεση θυματοποίηση ορίζεται το βίωμα και οι επιπτώσεις της ζημίας/βλάβης που υφίστανται τα θύματα πυρκαγιών (απώλεια ή απειλή της ζωής, καταστροφή της ιδιοκτησίας κ.ά.), ενώ ως έμμεση θυματοποίηση ορίζονται οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον γενικό πληθυσμό από την οικολογική καταστροφή. Φυσικά, και αυτή η διάκριση περιλαμβάνει κινδύνους στον βαθμό που η επίδραση της οικολογικής καταστροφής στον γενικό πληθυσμό επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις σε σωρεία δημόσιων αγαθών (δημόσια υγεία, προστασία περιβάλλοντος, ποιότητα ζωής κ.ά.), άρα θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι πρόκειται για ακόμα μία μορφή άμεσης θυματοποίησης. Πέραν των σχολίων που αφορούν τις θεσμικές ανεπάρκειες, τις πολιτικές εξαγγελίες για την αναδάσωση των καμένων περιοχών, τις διαπιστώσεις για τις αυθαίρετες κατοικίες σε δασικές περιοχές (βλ. ενδεικτικά τα δημοσιοποιημένα πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη), που σταθερά επαναλαμβάνονται σε κάθε παρόμοια και δυσάρεστη περίπτωση και που βεβαίως έχουν την πραγματική τους σημασία και διάσταση, θα ήθελα να αναδείξω την απουσία του δημόσιου πολιτικού λόγου για την ανάγκη της προστασίας του περιβάλλοντος και των έννομων αγαθών που (πρέπει να) προστατεύονται.

Σε θεσμικό επίπεδο, οι πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή έχουν εισαχθεί στην ατζέντα των διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών οργάνων. Ειδικά για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η

βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος κατοχυρώνεται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ενσωματώνεται στις κοινοτικές και εθνικές πολιτικές. Κοινοτικές οδηγίες, αποφάσεις του Συμβουλίου, Συντάγματα και εθνικά δίκαια των κρατών-μελών, δικαιοδοτικά όργανα, χρηματοδοτούμενα προγράμματα και σωρεία μηχανισμών καθιερώθηκαν προκειμένου να αναδείξουν την αναγκαιότητα της καθιέρωσης και της παρακολούθησης των περιβαλλοντικών πολιτικών. Παράλληλη επιστημονική ανάπτυξη στη θεωρία, την έρευνα και τις εφαρμογές για την προστασία του περιβάλλοντος παρατηρήθηκε τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια, με τη διαμόρφωση νέων ειδικοτήτων και επαγγελμάτων. Στόχος όλων αυτών των πρωτοβουλιών, αλλά παράλληλα και του περιβαλλοντικού κοινωνικού κινήματος, είναι η βελτίωση της ποιότητας της ζωής για τις παρούσες και τις μελλοντικές γενιές. Το υπόβαθρο και τα προστατευόμενα αγαθά είναι ασφαλώς οι αρχές της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένης της ελευθερίας, των ίσων ευκαιριών και της δημόσιας υγείας. Η αρχή μάλιστα της βιώσιμης ανάπτυξης επιβάλλει την επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής ευημερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και του υγιούς περιβάλλοντος.

Αυτή η αφηρημένη και συχνά ξύλινη γλώσσα των κειμένων πρέπει να ζωντανεύει όχι μόνο κάθε φορά που βλέπουμε τα εναπομείναντα δάση να καίγονται, αλλά κάθε ημέρα και σε κάθε πολιτική. Είναι αναγκαίο να εγγραφεί και να αποτελέσει μέρος των στάσεων, των αντιλήψεων και των πρακτικών μας. Η προτεραιότητα σε αυτές τις περιπτώσεις δεν αφήνεται στις διαθέσεις του στρατηγού Ανέμου, αλλά του στρατηγού των Εφαρμοσμένων Πολιτικών.

Και εδώ ισχύει, δυστυχώς για ακόμα μία φορά, ότι ειπώθηκαν τόσο πολλά και έγιναν τόσο λίγα...

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 3 Σεπτεμβρίου 2009, σ. 6.